

Phụ lục III

HƯỚNG DẪN XỬ LÝ RÁC HỮU CƠ

(Kèm theo Văn bản số /UBND-KT, ngày tháng năm 2026 của UBND xã)

1. Hướng dẫn xử lý rác thải hữu cơ tại hộ gia đình, tổ chức (tại khu vực không có hoạt động thu gom rác hữu cơ)

Mỗi hộ gia đình, tổ chức, doanh nghiệp tận dụng từ 1-2m² đất trong khuôn viên của gia đình, tổ chức, doanh nghiệp để đào hố hoặc trên mặt đất trồng, hoặc ủ ngoài đồng ruộng để xử lý rác thải hữu cơ phát sinh hàng ngày.

Cách xử lý như sau:

- Đối với hộ gia đình lượng rác thải hữu cơ hàng ngày tương đối nhỏ, đào hố kích thước hố: dài x rộng x sâu là 1m x 1m x 1,2m, phân nhô lên mặt đất cao khoảng 0,2m, hố có lấp đầy đảm bảo để tránh nước mưa tràn vào, và tránh côn trùng xâm nhập. Tùy từng điều kiện gia đình có thể đào kích thước hố to hoặc nhỏ hơn và có bổ sung chế phẩm sinh học (Emuniv) hoặc men vi sinh tự làm theo hướng dẫn tạo vi sinh tại mục dưới để giảm mùi và tăng mức độ phân hủy của vi sinh vật.

- Đối với tổ chức, doanh nghiệp, hộ gia đình phát sinh lượng chất thải hữu cơ với quy mô lớn có thể ủ trên mặt đất bằng hoặc dốc, là nơi râm mát có mái che

Hình 1. Đào hố hoặc ủ trên mặt đất trồng

*** Các bước thực hiện để xử lý rác hữu cơ tại hộ gia đình (thực hiện 1 lần với khối lượng rác lớn) như sau:**

Áp dụng với các hộ gia đình có diện tích, có hoạt động chăn nuôi gia súc, gia cầm (phát sinh lượng chất thải hữu cơ lớn)

Bước 1: Chuẩn bị nguyên liệu (có thể phối trộn thêm một số thành phần khác như sau)

Thứ nhất là dụng cụ: Bình ô doa, xẻng, cào, dao băm, găng tay, khẩu trang, ủng...

Thứ 2 là Men vi sinh: 1 gói men 200g hòa 20l nước (phun cho 1 tấn nguyên liệu).

Thứ 3 là Nguyên liệu: Ngoài rác thải hữu cơ phát sinh từ hoạt động sinh hoạt từ các hộ gia đình có thể bổ sung thêm rơm, bèo (kích thước nên

nhỏ hơn 8cm - khoảng nửa gang tay: Trộn 2 tạ rơm + 6 tạ bèo), phân gia súc, gia cầm.

Một số nguyên liệu bổ sung giúp tăng cường chất dinh dưỡng và khả năng phân hủy của chất hữu cơ: Rỉ đường + 6 kg urê + 8 kg lân (nếu có).

Bước 2: Phương pháp tiến hành

- + Cho 1/4 số nguyên liệu vào vừa đảo vừa tưới 1/4 dung dịch men vi sinh
- + 3 phần còn lại làm tương tự và vun thành đống.
- + Phủ kín nilon lên đống ủ.

Bước 3: Theo dõi và kiểm tra

- Luôn giữ độ ẩm (50 - 60%). Nếu thấy phân quá khô thêm nước, nếu quá ướt bổ sung đất bột khô sau đó trộn đều.
- Nhiệt độ đống ủ không quá 60°C (Nếu sờ bên ngoài đống ủ thấy nóng hơi dạt tay).

Chúng ta có thể kiểm tra chất lượng phân bằng cách quan sát màu sắc của phân: Màu đen hoặc nâu sẫm

Mùi: phân không còn mùi hôi, thối, hay còn mùi hôi nhẹ là đạt tiêu chuẩn. Nếu còn mùi hôi, thêm men (hòa nước ¼ gói men vào nước), che bạt, kiểm tra sau 1 tuần.

*** Đối với rác hữu cơ hàng ngày: Sử dụng hố đào trong vườn hoặc thiết bị ủ rác hữu cơ (thùng có nắp đậy nhưng phải thiết kế có hệ thống thoát nước rỉ rác):**

Hàng ngày đổ rác hữu cơ vào vào hố đào hoặc thiết bị ủ rác, bổ sung chế phẩm vi sinh

Hình 2. Thiết bị ủ rác tại hộ gia đình

Lưu ý: Sau 30-40 ngày, có thể sử dụng phân vi sinh. Phân hữu cơ vi sinh nên dùng để bón lót cho cây trồng ở giai đoạn làm đất. Trong canh tác, phân vi sinh có tác dụng thay thế một phần phân vô cơ bón cho cây trồng, mặt khác không chế được bệnh thối đen rễ lúa. Phân vi sinh còn có tác dụng cải tạo đất, giữ cho đất ẩm vào mùa đông, mát vào mùa hè; kiểm soát được cỏ dại và sâu bệnh.

BƯỚC 1: TẠO LỚP Ủ, LÀM LỚP ĐỆM LÓT VÀ NẮP ĐẬY HỐ Ủ

- Đào hố ủ rộng 60x60cm tùy theo kích thước lấp đầy
- Độ sâu 50-70cm tùy theo quy mô hộ gia đình
- Đắp bờ đất chèn gạch quanh hố ủ (nếu cần)
- Dùng nắp, tấm bạt che kín hố ủ, tránh mưa, ngăn ruồi muỗi, chuột,...
- Trường hợp dùng thùng ủ thì cần thông đáy hoặc có vòi để hứng nước rỉ rác và bên dưới có cửa để lấy phân bên hông

Làm lớp đệm lót:

- Lót đáy hố khoảng 10-15cm rác đã chuẩn bị ở bước trên.
- Phun khoảng 1 lít vi sinh đã pha xuống hố ủ.
- Tưới bổ sung nước (nếu cần) để đảm bảo độ ẩm 50%.

BƯỚC 2: PHA CHẾ PHẨM MEN VI SINH EMC

- Chuẩn bị: Vi sinh + đường + nước sạch + chai đựng rửa sạch.
- Cách pha: Pha vi sinh theo tỷ lệ 01 thìa vi sinh + 05 thìa đường + 1,5 lít nước sạch
- Đặt chai vi sinh cạnh hố ủ hoặc thùng ủ dùng không quá 7 ngày

- Gói bột vi sinh dùng dở để ở nơi khô ráo, thoáng mát.
CHÚ Ý: Nước và đồ dùng để pha vi sinh không được lẫn hóa chất, chất tẩy rửa, dầu mỡ...

BƯỚC 3: CÔNG TÁC XỬ LÝ RÁC THẢI HÀNG NGÀY

- Hàng ngày mang rác hữu cơ sinh hoạt cho vào hố ủ
- Phun vi sinh trong chai đã pha lên bề mặt ngay khi bỏ rác vào hố
- Rác hữu cơ cho vào hố ủ: Hoa quả, rau củ, thức ăn thừa, lá cây...

Lưu ý:
- Không cho vào hố ủ rác khó phân hủy như cành cây, động vật

- Theo dõi duy trì độ ẩm hố ủ khoảng 50%
- Trong quá trình ủ có thể phát sinh mùi và giòi thì tiến hành rắc 1 lớp bột vi sinh lên bề mặt, thêm lá khô để giảm ẩm

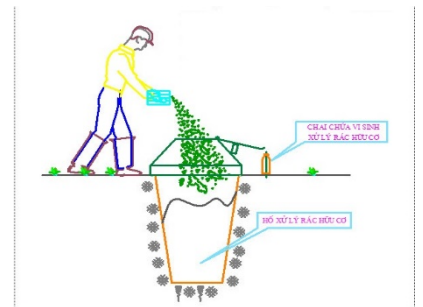
BƯỚC 4: RÁC HỮU CƠ SAU XỬ LÝ

- Sau khi ủ khoảng 30 ngày lớp rác bên dưới sẽ thành phân mùn hữu cơ
- Khi hố ủ đầy rác, rắc 1 lớp đất phủ kín mặt hố ủ và bắt đầu lại quy trình sau 30 ngày nữa có thể lấy phân ủ để bón cây trồng

Đối với hộ gia đình không có đất đào hố ủ thì có thể sử dụng thùng phi nhựa, bên dưới có cửa để lấy phân rác đã hoại mục ra, có thể lắp vòi để rỉ rác thoát ra ngoài hoặc khoan lỗ dưới đáy và đặt trên nền đất.

2. Xử lý rác hữu cơ tại điểm trung chuyển rác (xã hoặc liên xã)

Tại mỗi điểm trung chuyển rác bố trí diện tích cho hoạt động xử lý rác hữu cơ từ 30-100m² (tùy theo khối lượng rác hữu cơ, vô cơ phát sinh tại các địa phương), xây dựng các bể chứa và xử lý rác hữu cơ hình chữ nhật kích thước:

2mx3mx1m hoặc kích thước tùy theo diện tích và địa hình của khu trung chuyển rác (Mỗi bể ủ rác đảm bảo xử lý rác hữu cơ phát sinh từ 10-15 ngày). Mỗi khu trung chuyển rác thải bố trí từ 3-5 bể chứa và xử lý rác thải để xử lý luân phiên rác, có mái che, có hệ thống thu nước rỉ rác (bể chứa nước rỉ rác hàng ngày để bổ sung lại vào đồng ủ rác khi độ ẩm không đảm bảo 50-60%).

Hình 5. Bể ủ rác tại các điểm trung chuyển rác

Bước 1: Khi rác hữu cơ được thu gom từ các hộ gia đình về khu trung chuyển được đưa lần lượt vào các bể (tùy theo khối lượng rác hữu cơ phát sinh) mỗi bể chứa được khoảng 6m³ rác (tương đương với 5 tấn rác)

Thứ nhất là dụng cụ: Bình ô doa, xẻng, cào, dao băm, găng tay, khẩu trang, ủng, máy xúc (nếu có)...

Thứ 2 là Men vi sinh: 1 gói men 200g hòa 20l nước (phun cho 1 tấn nguyên liệu).

Thứ 3 là Nguyên liệu: Ngoài rác thải hữu cơ phát sinh từ hoạt động sinh hoạt từ các hộ gia đình có thể bổ sung thêm rơm hoặc bèo (kích thước nên nhỏ hơn 8cm - khoảng nửa gang tay).

Một số nguyên liệu bổ sung giúp tăng cường chất dinh dưỡng và khả năng phân hủy của chất hữu cơ: Rỉ đường + 6 kg urê /tấn nguyên liệu+ 8 kg lân/tấn nguyên liệu (nếu có).

Bước 2: Phương pháp tiến hành

+ Rác hữu cơ đưa về khu trung chuyển rác hàng ngày được phun men vi sinh với tỷ lệ 1 gói men 200g hòa 20l nước (phun cho 1 tấn nguyên liệu) và đảo trộn đều, vun thành đồng và phủ nilon. Những ngày tiếp theo tiếp tục thực hiện cho hết bể sau đó vun thành đồng và 5-6 ngày kiểm tra và đảo trộn 1 lần, nếu có mùi tiếp tục hòa thêm men vi sinh để phun lên bề mặt và đảo trộn.

Bước 3: Theo dõi và kiểm tra

- Luôn giữ độ ẩm (50 - 60%). Nếu thấy phân quá khô thêm nước, nếu quá ướt bổ sung đất bột hoặc rơm, rạ khô sau đó trộn đều.

- Nhiệt độ đồng ủ không quá 60°C (Nếu sờ bên ngoài đồng ủ thấy nóng hơi dát tay).